

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 15Co/26/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6724201708
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 09. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jaroslav Gallo
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2025:6724201708.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jaroslava Galla, a členov senátu JUDr. Jaroslava Mikulaja a JUDr. Klaudie Koskovej v právnej veci žalobcu: A. B. C., nar. XX. XX. XXXX, trv. bytom D. XX, XXX XX D., práv. zastúpený: Advokátska kancelária BUGRI s. r. o., so sídlom Námestie SNP 23, 960 01 Zvolen, IČO: 56 434 995, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 6.079,82 Eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Zvolen, sp. zn. 15C/28/2024-229 zo dňa 15. októbra 2024, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu potvrdzuje.
- II. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

Konanie v prvej inštancii

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom Okresný súd Zvolen, ako súd prvej inštancie, o nároku žalobcu o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 6.079,82 Eur rozhodol tak, že:

„I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 6.079,82 Eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

II. Žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, ktoré je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu o výške trov konania.“

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal voči žalovanému zaplatenia 6.079,82 Eur titulom náhrady škody spôsobenej porušením práva Európskej únie z dôvodu nesprávnej, resp. neúplnej transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej aj len „ZoHaZZ“), za ktorú zodpovedá žalovaný na princípe absolútnej objektívnej zodpovednosti. Za žalované obdobie od 01. 04. 2021 do 29. 02. 2024 odpracoval spolu 2099,62 hodín služobnej pohotovosti (z toho 1829,52 hodín určenej + 270,10 hodín nariadenej), pričom žiadna z odpracovaných hodín služobnej pohotovosti mu nebola započítaná do pracovného času. Jeho priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia od apríla 2021 do februára 2024 vrátane, dosiahol najmenej 51,02 hodín týždenne.

3. Okresný súd pri rozhodovaní dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Pokiaľ žalovaný v rámci konania namietal, že nárok žalobcu nie je daný, nakoľko sa na neho ako príslušníka HaZZ ním uvádzaná smernica nevzťahuje, s týmto záverom sa súd nestotožnil. Súdz zdôraznil, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok a priznáva práva jednotlivcom. V dôsledku porušenia tohto článku smernice boli podľa súdu naplnené predpoklady pre zodpovednosť členského štátu (Slovenskej

republiky) za škodu spôsobenú porušením práva únie: i) porušená norma priznáva práva jednotlivcom, ii) porušenie bolo dostatočne závažné a iii) existovala príčinná súvislosť medzi porušením a vznikom ujmy.

4. Súd osobitne analyzoval obsah právnych noriem vnútroštátneho práva a dospel k záveru, že právna úprava služobnej pohotovosti v zákone č. 315/2001 Z. z. nie je v súlade s definíciou pracovného času podľa článku 2 bod 1 smernice 2003/88/ES, pričom na účely výkladu pojmu „pracovný čas“ je smerodajný výklad Súdneho dvora EÚ a nie vnútroštátnych orgánov. Na podporu svojho záveru súd poukázal na viaceré rozhodnutia Súdneho dvora (najmä C-429/09 Fuß, C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg,), z ktorých vyplýva, že aj čas pracovnej pohotovosti na pracovisku, keď pracovník čaká na zásah, sa považuje za pracovný čas. Doktrína priamej účinnosti smerníc je teda produktom Súdneho dvora EÚ - vznikla z viacerých rozhodnutí Súdneho dvora EÚ (napr. Rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Van Duyn; vo veci C 152/84 Marshall v. Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority; vo veci C 8/81 Becker; vo veci C 148/78, Pubblico Ministero v. Tullio Ratti) a bola vytvorená s cieľom vyriešiť situáciu, keď členský štát neimplementoval smernicu v určenej lehote resp. určeným spôsobom a zároveň sú splnené štyri podmienky na priznanie priamej účinnosti, a to (a) jasný, presný a dostatočne určitý záväzok obsiahnutý v smernici, (b) nepodmienený záväzok, (c) uplynutie lehoty na transpozíciu smernice do vnútroštátneho poriadku a (d) nejde o záväzok, ktorý priamo ukladá povinnosť jednotlivcovi (naopak, priznáva mu nejaké právo). Podľa judikatúry Súdneho dvora (vec Francovich, spoločné veci C-6/90 a C-9/90) má jednotlivec nárok na náhradu škody od členského štátu, ktorý nedodržiava právne predpisy Únie.

5. Pokiaľ ide o netransponovanú smernicu alebo nedostatočne transponovanú smernicu, takéto odvolanie (na ustanovenie smernice) je možné, ak: (I.) cieľom smernice je priznať práva jednotlivcom, (II.) obsah práv je možné určiť na základe ustanovení smernice a (III.) existuje kauzálne prepojenie medzi nesplnením povinnosti transponovať smernicu a škodou spôsobenou poškodenej strane. Nerešpektovaním Smernice vznikla žalobcovi ujma, ktorú súd analogicky posúdil podľa § 11 a § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na ochranu osobnosti, v nadväznosti na § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

6. K uplatnenej výške odškodnenia okresný súd poukázal na to, že na základe dokladov predložených žalobcom vyplynulo, že pri určovaní ev. nariadení pracovnej pohotovosti spolu s určeným služobným časom došlo k prekročovaniu maximálneho limitu 48-hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období (apríl 2021 - február 2024), a to najmä v súvislosti s nezapočítavaním neaktívnej časti služobnej pohotovosti do odpracovaného času pre účely rozvrhovania služieb. Súd vzhľadom na uvedené konštatoval, že žalobcovi v príčinnej súvislosti nerešpektovania čl. 2 a čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES vznikla nemajetková ujma, nakoľko došlo (dlhodobo) k porušovaniu jeho základných osobnostných práv - práva na ochranu zdravia, práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci, ako aj práva na vedenie súkromného rodinného života. Žalobca svojou výpoveďou v spojení s listinnými dokladmi preukázal, že pri takomto rozvrhnutí pracovného času, ktorý je v rozpore s právom EÚ prichádza o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvoju svojich osobných, rodinných, priateľských vzťahov, fyzickej a psychickej relaxácii. Žalobca zdôraznil, že podanou žalobou sa domáha náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Nežaluje teda nemajetkovú ujmu vyčíslenú za presný počet odpracovaných hodín nad 48 hodín týždenne. Za primeranú náhradu považuje finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva zákon o HaZZ ako pri nariadenej služobnej pohotovosti.

7. Súd stanovený postup žalobcu pri výpočte náhrady škody posúdil ako primeraný charakteru a spôsobu, akým k zásahu došlo, ako aj k následkom na jeho živote, a to aj vo väzbe na porovnateľné kritérium ceny práce, z ktorého vychádzal žalobca. Pokiaľ ide o výšku uplatnenej náhrady, súd posudzoval primeranosť žalovanej náhrady k ujme, ktorá v dôsledku neúplnej implementácie smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky vznikla žalobcovi, pričom výška priznanej náhrady bola na úvahe súdu. Žalobca svoj nárok spojil s porušením nároku na odpočinok, a tak okresný súd posudzoval tento nárok žalobcu ako nemajetkovú ujmu, čo okrem právneho poriadku Slovenskej republiky zohľadňuje aj zámer tvorca Smernice rady č. 2003/88/ES. Okresný súd poukázal na konkrétne okolnosti na strane žalobcu, ktorými bolo zasiahnuté do práv chránených ust. § 11 Občianskeho zákonníka a vyhovením nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, zmiernil nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, ku ktorému došlo zo strany žalovaného. Okresný súd pri určení výšky nemajetkovej ujmy vychádzal aj z doloženého tabuľkového prehľadu vykonaných služieb žalobcom za apríl 2021 až február 2024. Žalobcom požadovanú sumu náhrady nemajetkovej ujmy považoval za

primeranú, a preto žalobe vyhovel. O trovách konania vzhľadom na úspech žalobcu rozhodol poukazom na ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP (zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej aj „CSP“).

Odvolaie

8. V zákonom stanovenej lehote proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP. Namietol, že na to, aby mohol súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku skonštatovať, že uplatnený nárok žalobcu je dôvodný, musel by žalobca v prvom rade preukázať, že zákon č. 315/2001 Z. z. prebral smernicu 2003/88/ES nesprávne, t. j. žalobca by musel preukázať na také ustanovenia zákona, ktoré by boli v rozpore s touto smernicou. Žalovaný tiež namietol kompetencie a právomoc vnútroštátnych súdov, a to ani pre individuálne posúdenie prípadu. Žalovaný tiež namietol svoju pasívnu vecnú legitimitáciu. Zdôraznil, že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky resp. Hasičským a záchranným zborom, ako samostatnými subjektmi, a posúdenie ich zodpovednosti za prípadný vznik škody ako dôsledok výkonu určitých práv, nie je možné zamieňať.

9. K pôsobnosti Smernice 2003/88/ES uviedol, že rozsah pôsobnosti Smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v článku 2 ods. 1 Smernice 89/391/EHS ako aj negatívne vymedzený v článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Inak povedané, Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti sú práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Podľa žalovaného rozhodnutie vo veci V-429/09 G. Fuss sa týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody.

10. K nároku na náhradu škody žalovaný tvrdil, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol takýto nárok. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Rovnako tak pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Žalovaný ďalej uviedol, že rozhodujúcou skutočnosťou nie je plán služieb hasičských jednotiek (striedanie troch zmien v 24 hodinových intervaloch), ale to, koľko času konkrétny príslušník skutočne strávil vykonávaním štátnej služby za týždeň priemerne v rámci konkrétneho referenčného obdobia. Z tohto dôvodu je pre zistenie, či skutočne došlo k porušeniu práv žalobcu, nevyhnutné vypočítať čas, ktorý naozaj strávil vykonávaním štátnej služby, prípadne v služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času, teda služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. rozvrhutej podľa § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z. (v zmysle judikatúry Súdného dvora Európskej únie). Čo sa týka posúdenia, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva nad maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Pri výpočte týždenného pracovného času treba teda počítať na základe referenčných období, a nie každý mesiac jednotlivo, tak ako to počíta a následne uvádza samotný žalobca v žalobe. Súd prvej inštancie nebral do úvahy nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, čo podľa žalovaného nie je v súlade so Smernicou. Žalobca svoju ujmu v skutočnosti vidí v tom, že nebol za odslúženú určenú služobnú pohotovosť dostatočne ohodnotený a nie v tom, že mal byť prekročovaný 48 hodinový týždenný pracovný čas, pričom predmetom tohto konania nie je doplatenie mzdy za služobnú pohotovosť.

11. Podľa žalovaného, žalobca riadne nepreukázal nárok čo do titulu ani do výšky, ktorá mala byť spôsobená žalobcovi. Vzhľadom na to, že ide o osobnostné práva, je potrebné nemajetkovú ujmu

posudzovať v každom jednom prípade individuálne, čo súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy nebral do úvahy. V tomto súdnom konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Žalovaný poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/29/2021 zo dňa 31. 01. 2023, podľa ktorého „neprichádza do úvahy, aby bolo možné náhradu nemajetkovej ujmy akokoľvek zovšeobecniť a ani vypočítať a exaktne kvalifikovať rozsah nemajetkovej ujmy“.

12. Žalovaný zároveň namietol aj rozhodnutie o trovách konania. Na záver navrhol rozsudok okresného súdu zmeniť, žalobu zamietnuť a žalovanému priznať náhradu trov konania.

Vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného

13. Žalobca vo svojom vyjadrení zo dňa 09. 01. 2025 uviedol, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považuje v celom rozsahu za zákonný, vecne správny a spravodlivý. Odvolanie žalovaného považuje v celom rozsahu za nedôvodné a neopodstatnené.

14. K žalovaným namietanému nedostatku právomoci súdu uviedol, že predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry Súdneho dvora vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu. Vnútroštátny súd pri rozhodovaní o individuálnom nároku jednotlivca na náhradu škody (či už majetkovej škody alebo nemajetkovej ujmy) vzniknutej porušením únieového práva má a musí mať právomoc posudzovať, či vnútroštátna právna norma je v súlade s predpisom únieového práva, teda posudzovať aj to, či konkrétna smernica bola do vnútroštátnej úpravy transponovaná správne. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora C-106/89 zo dňa 13.11.1990 vo veci Marleasing SA proti La Comercial Internacional de Alimentacion SA, C-456/98 zo dňa 13.07.2000 vo veci Centrosteeel Srl proti Adipol GmbH, ale najmä C-429/09 zo dňa 25.11.2010 a C-243/09 zo dňa 14.10.2010, oba vo veci Günter Fuß proti Stadt Halle. V bode 59 rozsudku C-429/09 Súdny dvor potvrdil, že práve vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby posúdil či existuje príčinná súvislosť medzi porušením článku 2 ods. 1 a článku 6 písm. b) Smernice a škodou vo forme straty času odpočinku. Je nepochybné, že k takémuto posudzovaniu by vnútroštátny súd nemohol pristúpiť v prípade, ak by – tak, ako to tvrdí žalovaný – nemal právo posudzovať súlad vnútroštátneho právneho predpisu (tu zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere, ďalej aj „ZoHaZZ“) s predpisom únieového práva (v tomto prípade predmetnou Smernicou) a teda aj to, či bol predpis únieového práva prevzatý do vnútroštátneho právneho poriadku správne.

15. K námietke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného žalobca uviedol, že to, že služobný úrad aplikuje nesprávne transponovanú Smernicu do ZoHaZZ nie je zavinené nesprávnosťou postupu služobného úradu, ale výlučne tým, že žalovaný (štát – Slovenská republika), nesprávne transponoval Smernicu do vnútroštátneho právneho poriadku. Štát je pritom priamo zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice v prípade, ak táto nesprávna aplikácia je zavinená nesprávnym prebratím smernice do právneho poriadku členského štátu. Žalovaný – Slovenská republika, ako členský štát a adresát Smernice, je po vstupe do Európskej únie zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu Smernice. V prípade, že si štát túto povinnosť neplní, je zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu Smernice, pokiaľ k nesprávnej aplikácii Smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia resp. neprebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky. Nakoľko Smernica je určená štátu - teda žalovanému, ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v spore o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím (resp. neprebratím) tejto Smernice je potom bez akýchkoľvek pochybností pasívne vecne legitímovaný štát (žalovaný).

16. Vo vzťahu k pôsobnosti Smernice 2003/88/ES žalobca poukázal na to, že Smernica sa v celom rozsahu a bez obmedzenia vzťahuje na činnosť hasičov – príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (teda aj žalobcu), pričom činnosť hasičov v žiadnom prípade nespadá pod „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ tak, ako to účelovo a zavádzajúco tvrdí žalovaný. Otázkou pôsobnosti Smernice na hasičov pritom Súdny dvor neposudzoval len v rozhodnutiach vo veciach Gunter Fuss vs. Stadt Halle, ale aj v ďalších rozhodnutiach a to napr. vo veciach C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg vs. Leiter der Feuerwehr Hamburg, C-518/15 Ville de Nivelles vs. Rudy Matzak. Vo všetkých týchto veciach vydal Súdny dvor záväzný výklad komunitárneho práva, ktorým sú vnútroštátne súdy viazané. Nie je podstatné to, aké je formálne označenie (názov služby) daného príslušníka, ani aká je formálna vnútroštátna úprava

jeho právneho postavenia resp. jeho služobného pomeru. Rovnako tak je irelevantné či ide o štátneho, mestského, podnikového alebo iného hasiča, teda to, kto je „zamestnávateľom“ daného hasiča. Podstatným v tomto smere je totiž len to, aká je obsahová náplň jeho rozhodujúcej resp. prevažujúcej činnosti, ktorú v rámci svojho služobného pôsobenia vykonáva. Rozhodujúcou obsahovou náplňou práce zásahových hasičov pôsobiacich v HaZZ je pritom zasahovanie pri požiaroch, záchranných prácach, povodniach, prírodných či priemyselných haváriách a ďalších mimoriadnych okolnostiach. Ide teda o tú istú náplň práce, pri ktorých Súdny dvor vo vyššie uvedených rozhodnutiach skonštatoval, že sa Smernica 2003/88/ES a Smernica 89/391/EHS v celom rozsahu vzťahuje na prácu hasičov, a títo nie sú vyňatí s rozsahu pôsobnosti týchto smerníc.

17. Čo sa týka nároku na náhradu škody, žalobca uviedol, že námietky žalovaného nijako nevyvracajú tú zásadnú skutočnosť, ktorá vyplýva už z konštantnej judikatúry Súdneho dvora a to, že služobnú pohotovosť hasičov je nutné považovať za služobný (pracovný) čas hasičov. Je nesporné, že ako hasič žalobca vykonáva určenú služobnú pohotovosť (ktorá nie je započítavaná do odpracovaného času a žalovaný ju za pracovný čas nepovažuje), výlučne na svojom pracovisku (teda na hasičskej stanici), ktoré nemôže opustiť. Určenú služobnú pohotovosť hasičov (a to vrátane jej „neaktívnej časti“), je nevyhnutné považovať za pracovný čas tak, ako to stanovuje článok 2 ods. 1 Smernice, pričom bez právneho významu je tá skutočnosť, že nie počas celej dĺžky trvania určenej služobnej pohotovosti (ktorá je určená počas každej 24 hodinovej zmeny a aktuálne prebieha v čase 22:00 – 06:00 hod.) vykonáva „aktívnu činnosť“. Z vykonaného dokazovania vyvodil súd prvej inštancie správne skutkové zistenia ohľadne zásahu do žalobcových osobnostných práv vo sfére súkromného a rodinného života, a teda ujmu (aj) v tejto sfére podrobne uviedol v odseku 10.1. napadnutého rozsudku. Súd mal okrem samotnej strany času odpočinku (znamenajúcej zásah do bezpečnosti a zdravia) v dôsledku porušovania limitov pracovného času zistené a preukázané aj ďalšie následky žalovaného protiprávneho stavu, a to vo forme zásahov do žalobcovho súkromného a rodinného života, ktoré boli preukázané výsluchom. Žalovaný absolútne opomína tú skutočnosť, že podmienky priznania takéhoto nároku na náhradu škody definovala judikatúra Súdneho dvora. Ustanovenia o ochrane osobnosti sú v tomto spore aplikované len na základe analógie ako podklad pre určenie výšky nemajetkovej ujmy žalobcu, kým predpoklady zodpovednosti žalovaného za spôsobenú škodu (nemajetkovú ujmu) sú aplikované na základe judikatúry Súdneho dvora. Žalovaný v každom takomto spore bez ohľadu na osobitosti jednotlivého prípadu paušálne bagatelizuje negatívne následky porušovania Smernice na takto poškodených hasičov a neudržateľne tvrdí, že ním vyvolaný a vedome udržiavaný protiprávny stav nemá žiadne negatívne následky na príslušníkov HaZZ, čo je však nevyhnutne v rozpore s objektívnou realitou. O sa týka vyčíslenia výšky odškodnenia vo väzbe na rozsah priznávanej pracovnej odmeny spôsobom tak, ako si žalobca v žalobe uplatnil, predstavuje len orientačné, východiskové kritérium, ktoré však na druhej strane umožňuje súdu aj z tohto pohľadu posúdiť, či uplatnená výška náhrady zodpovedá požiadavke primeranosti. K ujme na žalobcových právach dochádzalo v súvislosti s výkonom práce v HaZZ, preto postup pri hodnotení primeranosti uplatneného nároku v porovnaní s ohodnotením práce podľa zákonných pravidiel považuje za úplne legitímny. Priznaná náhrada má plniť nielen samotnú satisfakčnú funkciu, ale aj preventívno-sankčnú funkciu, čo sa má prejaviť aj vo výške prisúdenej relutárnej náhrady. Zohľadňuje závažnosť, intenzitu a dĺžku trvania zásahu do žalobcových základných práv (dlhoročné porušovanie práv), mieru zavinenia žalovaného a okolnosti, za ktorých k porušovaniu práv došlo a naďalej dochádza (vedomé a zjavne úmyselné udržiavanie protiprávneho stavu). Vzhľadom na vyššie uvedené žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania.

Replika žalovaného

18. Žalovaný vo svojom vyjadrení – odvolacej replike (v reakcii na vyjadrenie žalobcu), zotrval na odvolaní. Podľa jeho názoru, súd prvej inštancie neskúmal, či a v akom rozsahu došlo k prekročeniu maximálneho 48-hodinového priemerného týždenného času u žalobcu, a to aj napriek skutočnosti, že uvedené je podstatou žaloby žalobcu. Súd prvej inštancie úplne ignoroval fakt, že ide o konanie o náhradu nemajetkovej ujmy a priznal náhrady vecnej škody spočívajúcej v rozdielnom ohodnotení určenej a nariadenej služobnej pohotovosti, pričom priznal náhradu za všetky hodiny určenej služobnej pohotovosti, a teda de facto skonštatoval, že žalobca nepociťuje žiadnu ujmu počas nariadenej služobnej pohotovosti, pričom vôbec nebral ohľad na skutočnosť, či tieto hodiny určenej služobnej pohotovosti boli alebo neboli odpracované nad rámec limitu podľa článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES. Na záver, zotrval na odvolacom petite.

19. Ďalšie písomné podania stranami konania predložené neboli.

Právne posúdenie odvolacím súdom

20. Krajský súd v Banskej Bystrici, ako odvolací súd, viazaný rozsahom odvolania (§ 379 CSP), viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1, 2 CSP), prejednal odvolanie žalovaného bez nariadenia pojednávania (a contrario § 385 ods. 1 CSP) a rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

21. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

22. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, preto sa obmedzuje len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, s doplnením ďalších dôvodov na zdôraznenie jeho správnosti, v nadväznosti na odvolacie námietky žalovaného. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. V tomto zmysle rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Týka sa to aj námietok žalovaného, na ktoré opakovane v odvolaní poukazuje.

23. Žalovaný v odvolaní namietal, že právo konštatovať, že obsah smernice 2003/88/ES bol do zákona č. 315/2001 Z. z. prevzatý nesprávne, nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie, resp. do kompetencie iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie. Odvolací súd sa s týmto tvrdením žalovaného nestotožňuje. Podľa § 3 ods. 1 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcom porušením práva Únie v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi tzv. súkromnoprávne spory. Skutočnosť, že žalovaným v takomto spore je štát, je bez právneho významu. Pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je podľa § 21 Občianskeho zákonníka právnickou osobou. Z judikatúry Súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva Únie pri preberaní smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky, to znamená skúmať, či zákon č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Každý vnútroštátny súd členského štátu EU je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná, súd je povinný bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby požiadal alebo vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniového práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť úniou normu pred vnútroštátnou normou. Súd prvej inštancie tak mal kompetenciu a právomoc posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES. V tejto súvislosti odvolací súd upriamuje pozornosť na odôvodnenie rozsudku súdom prvej inštancie ohľadne doktríny priamej účinnosti smerníc ktorá je produktom Súdneho dvora EÚ - vznikla z viacerých rozhodnutí Súdneho dvora EÚ (napr. Rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Van Duyn; vo veci C 152/84 Marshall v. Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority; vo veci C 8/81 Becker; vo veci C 148/78, Pubblico Ministero v. Tullio Ratti) a bola vytvorená s cieľom vyriešiť situáciu, keď členský štát neimplementoval smernicu v určenej lehote resp. určeným spôsobom.

24. K námietke pasívnej legitímácie štátu, že žalobcom nemal byť žalovaný štát, ale príslušný služobný úrad, odvolací súd uvádza, že nie je právne udržateľná. V zmysle judikatúry SD EÚ, najmä rozsudkov Francovich (C-6/90), Brasserie du Pêcheur (C-46/93), Dillenkofer (C-178/94) a Köbler (C-224/01 je za nesprávnu alebo neúplnú transpozíciu smernice zodpovedný členský štát ako celok, bez ohľadu na to,

ktorým subjektom bola vnútroštátna norma implementovaná. Transpozíčná povinnosť je adresovaná Slovenskej republike ako členskému štátu, a teda aj prípadná zodpovednosť za škodu vzniknutú porušením práva Únie leží výlučne na nej. Táto námietka žalovaného týkajúca sa nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie v spore nie je podľa názoru odvolacieho súdu dôvodná. To, že žalovaný sa priamo nepodielal na aplikácii smernice 2003/88/ES, respektíve zákona vo vzťahu k žalobcovi, je potrebné považovať z hľadiska prejednávaného sporu bez právneho významu. V zmysle článku 29 smernice je zrejmé, že táto je adresovaná členským štátom, pričom práve žalovaný ako členský štát Európskej únie a adresát smernice je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. Ak si štát túto povinnosť nesplní, je tak v takomto spore žalovaný a zodpovedný za nesprávnu aplikáciu smernice, pokiaľ k nesprávnej aplikácii došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky. Nakoľko smernica je určená štátu, ktorý zodpovedá za jej správnu transpozíciu, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice do právneho poriadku, je pasívne legitimovaný žalovaný. Za Slovenskú republiku, ktorá je vecne pasívne legitimovaným subjektom v konaní o náhradu škody pre nesprávnu transpozíciu smernice Európskej únie, koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre hasičský a záchranný zbor zmysle § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, a ktoré bolo garantom právnej úpravy podľa zákona.

25. Pri posudzovaní pôsobnosti smernice 2003/88/ES súd prvej inštancie správne pri rozhodovaní vychádzal z príslušnej judikatúry Súdneho dvora, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý Súdny dvor podal (viď rozsudok C-261/2021 zo dňa 07. 07. 2022). Žalovaný sa bráni v rovine všeobecnej polemiky so závermi súdu prvej inštancie, bez dopadu na záväznosť rozhodnutí Súdneho dvora, od ktorých niet dôvodu sa odchyliť, vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdny dvor rozhodol, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne, pričom nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj v prípade, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám; na účely smernice 2003/88/ES pojem pracovníka nemôže byť vykladaný rôzne podľa právnych predpisov toho ktorého štátu, ktorý je členským štátom Európskej únie, ale má autonómny význam vlastný právu únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať žiaden dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Znamená to teda, že skutočnosť, či niekto je podľa vnútroštátneho práva dobrovoľným hasičom alebo profesionálnym hasičom, nie je vo vzťahu k posudzovaniu charakteristiky pracovníka relevantná, a na takéhoto pracovníka sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ES (rozsudky C-397/01 až C-403/01, C-429/09, C-518/15). Vzhľadom už na vyššie uvedené je preto nedôvodná odvolacia námietka žalovaného, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako hasiča a bez právneho významu je skutočnosť, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom, resp. služobnom pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliť priamo pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudok C-429/09 vo veci Fus body 33. až 35.). Členské štáty teda nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku, alebo určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 bod 99., C-429/09 body 35. a 52.). Súdny dvor judikoval, a to opakovane, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 bod 95.) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (rozsudok C-437/08 bod 27.). Súdny dvor osobitne v prípade hasičov potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (rozsudok C-429/09, C-52/04). Z dôvodu, že žalobca počas výkonu služobnej pohotovosti musí byť k dispozícii zamestnávateľovi na

pracovisku, t. j. v mieste výkonu práce, celý čas služobnej pohotovosti je potom potrebné započítať do pracovného času žalobcu, pričom skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada v zmysle § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. nemá vplyv na porušenie článku 6 písm. b/ smernice č. 2003/88/ES. Odvolací súd poukazuje na to, že aj z aktuálnej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v prípade, ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (rozsudky vo veci C-214/20, C-580/19, C-344/19).

26. Vo vzťahu k nároku na náhradu škody, odvolací súd uvádza, že hoci v článku 17 smernice č. 2003/88/ES bola daná možnosť členským štátom odchyliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení smernice podľa článku 17 ods. 3 písm. b/ smernice, v ktorej je uvedené, že v súlade odstavcom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky len od článkov 3,4,5,8 a 16, avšak odchýlku od článku 2 alebo 6 smernica nepripúšťa. Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v prílohe č. 4, bod 6 preberá smernicu Rady 2003/88/ES, a preto okresný súd dospel k správneému záveru, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti smernice 2003/88/ES.

27. Pokiaľ žalovaný namietal, že žalobca nijakým spôsobom bližšie nekonkretizoval ujmu, ktorá mu mala v priamej a bezprostrednej súvislosti vzniknúť nesprávnym prebratím Smernice, odvolací súd uvádza, že zo žaloby ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je nepochybne zrejmé, že žalobca uplatnil nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) z dôvodu, že u žalobcu došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy SR) z dôvodu, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice č. 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania, alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy SR), pretože reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice č. 2003/88/ES a musel tráviť čas v práci, prichádzal o čas, ktorý by mohol venovať rodine, záľubám, resp. iných aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Je tiež zrejmé, že výšku nároku žalobca odvodil od počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a neboli mu započítané do služobného času. Žalobca si žalobou neuplatnil nemajetkovú ujmu podľa počtu odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne, pričom za primeranú náhradu označil žalobca finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore pri nariadenej služobnej povinnosti podľa § 122 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona.

28. Okresný súd dospel k správneému záveru ohľadom splnenia predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie, pričom predmetné predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva únie vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora. Podľa judikatúry Súdneho dvora štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie, ak porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám, alebo zakladá povinnosti pre členský štát, porušenie práva únie je dostatočne závažné a medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Odvolací súd je v súlade s názorom súdu prvej inštancie toho názoru, že v súdnej veci boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva únie splnené. Odvolací súd uvádza, že článok 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu, vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do pracovného času sa v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice žalobcovi nezapočítava čas služobnej pohotovosti, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, a to listinnými dokladmi, ktoré boli vypracované zamestnávateľom žalobcu, že za sporné obdobie, ktoré je predmetom sporu, a to od 01. 04. 2021 do 29. 02. 2024 vrátane, dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48

hodín, na čo poukázal súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia, pričom zároveň rozsudok súdu prvej inštancie obsahuje aj prehľadné tabuľky, z ktorých vyplýva počet hodín odpracovanej pracovnej pohotovosti. Zároveň je splnená aj podmienka porušenia práva únie dostatočne závažným spôsobom, keďže porušenie článku 6 písm. b/ smernice vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora (rozsudok C-429/09). Splnená je aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy), a to v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia v zmysle článku 40 Ústavy SR a tiež v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život v zmysle článku 19 ods. 2 Ústavy SR, keďže žalobca reálne musel odpracovať viac ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, a to na úkor svojich blízkych ako aj seba, pričom musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať rodine, priateľom, svojim záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s pracovným zaradením žalobcu.

29. Odvolací súd uvádza, že na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra Súdneho dvora (rozsudky C-429/09 a C-445/06), z ktorej judikatúry vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať, výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo únie, a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. Pracovníka je potrebné považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať, vzhľadom na toto slabšie postavenie, môže byť takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Vo veci ako je vec tohto súdneho sporu, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržiavania; vyžadovanie takejto podmienky by potom znamenalo spochybňovanie práva na náhradu škody, ktorý má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Článok 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, a preto nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, ktorému vznikla škoda z dôvodu, že boli porušené jeho práva, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

30. Žalobca sa žalobou domáhal zaplataenia nemajetkovej ujmy v sume 6.079,82 Eur, ktorú vyčíslil ako súčet odpracovaných hodín služobnej povinnosti za obdobie od 01. 04. 2021 do 29. 02. 2024, vrátane a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. a náhrady za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 2 písm. a/ zákona č. 315/2001 Z. z., pričom v konaní pred súdom prvej inštancie výpoveďou v spojení s listinnými dôkazmi, ktoré má žalobca k dispozícii od svojho zamestnávateľa, preukázal, tak ako to vyhodnotil súd prvej inštancie, že pri takomto rozvrhnutí pracovného času, ktorý je v rozpore s právom EÚ prichádza o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvoju osobných, rodinných, priateľských vzťahov, fyzickej a psychickej relaxácii. Domáhal sa náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil, a ktoré mu neboli započítané do služobného času (čo je rozpor s čl. 2 ods. 1 smernice), nedomáhal sa nemajetkovej ujmy vyčíslenej za presný počet odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne.

31. Podľa názoru odvolacieho súdu v prejednávanej spore nejde o mzdový nárok, pričom ani samotný žalobca netvrdil, že mu nebola vyplatená mzda. Zo samotného spôsobu výpočtu nemajetkovej ujmy zo strany žalobcu nemožno automaticky dôvodiť, že predmetom sporu je mzdový nárok. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie boli jednoznačne v danom spore splnené, pričom tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry SD EÚ, podľa ktorej štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie, ak: 1. porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, 2. porušenie práva únie dostatočne závažné a 3. medzi porušením práva únie a členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Článok 6 písm. b) Smernice priznáva pracovníkom právo na primeraný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie Smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom právo, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako aj správne konštatoval súd prvej inštancie, ustanovenie článku 6 písm. b) Smernice nebolo do nášho právneho poriadku transponované správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do pracovného času sa v rozpore článkom 2 ods. 1 Smernice žalobcovi nezapočítaval čas služobnej pohotovosti, pričom v konaní bolo jednoznačne preukázané listinnými dôkazmi, ktoré vyhotovil zamestnávateľ žalobcu, že za žalované obdobie dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hodín. Porušenie článku 6 písm. b) Smernice vo vzťahu k žalobcovi je potrebné považovať za dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá, pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času, neopúšťa členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou SD EÚ.

32. Žalobca konkrétne identifikoval obdobia a počty hodín, počas ktorých došlo k prekročeniu priemerného 48-hodinového týždenného pracovného času v dôsledku započítavania služobných pohotovostí. Výpočet predložil formou tabuliek, ktoré súd prvej inštancie zahrnul do svojho rozhodnutia. Následne opísal, akým spôsobom mu opakovane dochádzalo k zásahom do jeho práva na zdravie a práva na súkromný a rodinný život, keďže nemohol plnohodnotne využívať svoj voľný čas na oddych a rodinné aktivity. Súd prvej inštancie považoval dané argumenty žalobcu za relevantné a odvolací súd sa v kontexte daného sporu s jeho závermi stotožňuje.

33. Účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času podľa Smernice 2003/88/ES je zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie. Pokiaľ súčasne došlo k zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle Smernice 2003/88/ES a na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením, došlo k zásahu do práv osobnostných práv žalobcu. Pokiaľ ide o rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva Únie jednotlivcovi táto má byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu únieových práv. Vo svojom rozsudku vo veci C-46/93, Brasserie du Pêcheur, (bod 82) ESD zdôraznil, že vnútroštátny súd sa v konaní o náhradu škody musí osobitne ubezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie), ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhrady škody poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb opierajúcich sa o vnútroštátne právo (bod 95 citovaného rozsudku ESD). Každý členský štát vo vzťahu k nároku na náhradu škody, ktoré majú základ v práve Únie napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity) (Rozsudok ESD C-524/04, Test Claimant, bod 123).

34. Odvolací súd uvádza, že smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi (občanovi členského štátu EÚ) porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv jednotlivca. Vnútroštátne právo členských štátov musí určiť, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektívnosti bolo stanovené, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného

náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok SR tiež nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takúto právnu úpravu neobsahuje, preto súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analogia podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka). Žalovaného odvolacia námietka, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu nie je dôvodná.

35. Súd prvej inštancie so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené, a to právo na ochranu zdravia a právo na súkromie a okolnosti porušovania práva žalobcu správne dospel k záveru, že v súdnej veci sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t. j. na priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Aj podľa názoru odvolacieho súdu vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, keď žalovaný ako členský štát EÚ neprijal opatrenia nevyhnutné za zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES a zároveň za situácie, že do pracovného času nie sú zarátané nadčasy služobnej pohotovosti je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát namieste. Rovnako berúc do úvahy už vyššie uvedené neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a pod. Z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osobe v spoločnosti je len príkladmo uvedené, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom právna úprava v ust. § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie; týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia; peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t. j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Berúc do úvahy judikatúru ESD možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únieového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonnú možnosť jej úhrady v peniazoch umožňuje § 13 ods. 2 OZ pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti („najmä“). Ustanovenia § 13 ods. 2 OZ totiž uvádza prípady kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovú ujmy v peniazoch len demonštratívne. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti (rozsudok NS ČR sp. zn. 30Cdo 2304/99).

36. Odvolací súd je názoru, že žalobcovi ako fyzickej osobe vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Práva žalobcu vyplývajúce zo Smernice 2003/88/ES neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Z týchto dôvodov preto odvolací súd považuje nárok žalobcu za dôvodný a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny alebo obetiam trestných činov. Zároveň neobstojí ani argumentácia žalovaného, že nemôže byť stranou sporu o ochranu osobnosti, z dôvodu, že v právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje osobitná právna úprava obsahujúca náležitosti konania o náhrade škody spôsobenej porušením únieového práva s tvrdením, že žalovaný nemôže byť účastníkom sporu o ochranu osobnosti majúca za to, že v takomto prípade žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný, k čomu odvolací súd uvádza, že k otázke pasívnej vecnej legitimácie žalovaného sa už odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia vyjadril vyššie.

37. Odvolací súd vychádzajúc zo skutkového stavu, ktorý zistil súd prvej inštancie, a odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, po vyhodnotení odvolania žalovaného ako nedôvodného, rozsudok súdu prvej inštancie postupom v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil vo veci samej, a to aj v závislom výroku o trovách konania. V odvolacom konaní neboli zistené nesprávne skutkové zistenia z vykonaných dôkazov, ktoré boli vykonané pred súdom prvej inštancie. Súd prvej inštancie posúdil vec právne správne. Rozsudok súdu prvej inštancie je dostatočne a zrozumiteľne odôvodnený a spĺňa všetky náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Súd sa správne a náležite vysporiadal so všetkými podstatnými otázkami ohľadom základu uplatneného nároku, ako aj jeho výšky.

38. Súd prvej inštancie rozhodol správne aj v časti trov konania pri právnej aplikácii ust. § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Keďže žalobca bol v konaní plne úspešný, súd prvej inštancie správne rozhodol o nároku žalobcu na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, pričom výška týchto trov bude určená osobitným uznesením súdu prvej inštancie postupom v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

39. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP (ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie) v nadväznosti na § 255 ods. 1 CSP (súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci) a žalobcovi ako úspešnej strane v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

40. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.